

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 2 круне; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

Митрофан Шевић,

епископ бачки.

Од кад је Бачке и Новог Сада и у њему ерских православних епископа, ваљда ни један епископ до сад, није одушевљеније и радосније дочекан, као што је дочекан прошле недеље, 25. јула (6. августа) о. г. нови епископ *Митрофан Шевић*.

Томе има два узрока. Једно, што је епархија бачка од давнашњих времена имала епископе, што су стајали у опреци с већином народне интелигенције, или су иначе својим држањем и радом мутили љубав и поверење Новосађана, па онда и ширег круга своје епархије; друго, што је, после 100 година опет дошао на архиепископску столицу син ове општине и то такав син, о коме су ишли најлепши гласови у сваком погледу, како о спреми тако и о владању и понашању, те се отуда полаже велика нада, да ће нови епископ и моћи и хтети оправдати тежње већине народа, који је у овим тешким данима нашег аутономног живота жељан мира, жељан слоге, жељан архипастирске утехе.

У том очекивању изашле су на сусрет новом епископу Митрофану и Српкиње наше у лицу Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња, те га поздравиле, а уверени смо, да ће с њима делити радост и наду и остале Српкиње наше и да ће и оне с нама повикати:

ДОБРО НАМ ДОШАО СВЕТИ ОЧЕ МИТРОФАНЕ!

БРАТСКА ПИСМА.

XI. Наше дужности.

Дична Српкињо!

Ти ме питаш и молиш да ти пишем, какве су наше дужности? То је сестро драга тешко одговорити, јер дужности су велике и големе; али као и вагда, да би те — колико умно и могао задовољно, написаћу ти у најкраћим потезима о нашим дужностима.

У свијету такве су прилике, да човјек сам није никуда пристао; човјек сам није могућан каква већег посла извршити без помоћи другијех људи. Један се ослања на овог, други на онога. И, тако видимо, да човјек без помоћи другијех људи, није у стању опстати, нити осигурати свој живот.

Од како је свијета и у њему људи, постојао је тај опћи закон т. ј. дужност „*помоћи ближњем своме*“; а ближњи нам је сваки човјек на свијету, — те из тога су постале и „*наше дужности*“.

Данас, ако смо ради, да нам неко добро учини, то прије свега треба и ми да знамо, да нам је пријека потреба — дужност нам је, да и ми дотичном учинимо добро, да му у нечему поможемо, да га чему намучимо; јер само тијем ћемо учинити добро и себи и њему. У противном случају папћемо ми, или дотични, или сви заједно.

Сада, кад се окренемо по нашем српскоме свијету, сада — у врјеме просвјете и велике образованости данашњег модернога свијета, а на прагу XX. вијека, да ли ми — Србин Србину, или Српкиња Српкињи — да ли и у колико вршимо те потребне наше дужности?

— Са болом и сажалењем морамо признати сестро, да данас тога у већине нема!

Баш сада, кад нам је од пријеке нужде, када морамо вршити те дужности, — ако смо ради да нас немарност и туђин не поплави; а ми смо многи окренули леђа брату, а сестра сестри. И, што не би многи тирјанин учинио своме непријатељу, то ми један другоме чинимо, а на сваком кораку размећемо се Српством!..

Зар, ако се један на другог нађутимо, јер: „*На мило је жао!*“ па због те љутње

да не вршимо своје човјечанске и српске дужности, онда пада свијест и поштење.

Не мислим селе драга, да не мора бити опозиције, јер свак треба да брани правду и право начело; али гдје се тиче народног благостања, ту на страну партаје, сплетке и све...

Колико их је међу нама па јавно говори: „дужност нам је ово, дужност оно; добро би било овако, ја сам предлагао“ и т. д.

А када дође да треба то остварити, многи леђима у Њошак, — као да га се пита не тиче.. Па може ли се у овоме називати поштење једног човјека, и више њих; могу ли се оваки звати патриотама??

— „*Не мрчи се, ако ковати не ћеш!*“! вели златна српска пословица, — па би боље било мање трошити празне ријечи, а више радити; а не, ако још који поштено ради, нападати га, а себе истицати за народног пријатеља.

Не сестро драга! Нама не требају такви пријатељи, не требају нам такве кукавице; нама једино требају поштени — прије свега људи и жене, па Срби и Српкиње; јер Србином може се називати и скиталица и народни издајница, али може ли се онда такав називати човјеком?

Онај се може назвати човјек и народни пријатељ, који на крају живота може рећи с праведним Јовом: „*Био сам слијепом око, хромоме нога; сироши и удовици био сам ошав!*“.

— Колико је у нас могућнијех људи и жена, господе и госпођа, па видимо ли од тога њихова богаства и какве народне користи?

— Колико би требало и могло не видимо!

А за што? питаћеш ме.

— Ја велим за то, што их је врло мало богаташа, те се интересују за народни бољитак. Њима је доста, нека им је пуна кеса, а што ће народ патити, што ће народ најпошље пропасти, то је многијем двадесет девета брига!

Многи, нека само задовоље себе, а што ће их народ за то звати: враговима, ђаволима, сотонама и другим именима, то се њих ни мало не тиче..

Не може сваки бити богаташ у новцу, него богат је онај који поштено, свјесно и право ради, не имајући на уму само своје проклето „*Ја и нико више!*“ Богат је онај који се стара не само за се него за цијели свој народ. Патриота је оно, који ради ријечима и дјелом за се и за народ... И који народ има такве узвишене синове и шћери, благо њима и народу!

— „*Гдје се велике трговине чине, ту вриједан човек може и стећи; и ово је вриједност, — вели српски мудрац Доситије. „А добродјешел је сшечено на добро употребити, слабога од силнога чувајући, невољну помажући, од сиромаштва поштене фамилије избављајући, науку у свој родуводећи“.*

Ето, шта треба да раде наши могући Срби и Српкиње, ако им лежи добро свога рода на срцу; а свима нам је још највећа дужност љубити домовину.

Домовину српску, гдје се скроз српски збори и твори, гдје се узносе гласи српске пјесме, гдје се славе српске славе.. Гдје српски пророк на струнама јавор гусала опјева негдању српску славу.. Гдје се јуначка Србадија узда у сјајну будућност.

Гдје се таласа на обалама Црно море, па преко гордог Балкана — овамо до Триглава, свуда ћеш видјети човека, који се добру нада. Свуда тамо живе Срби, па да се многи — на жалост тако и не зову..

Свуда тамо по горама живе Равијојле виле, а из гора бруји њежан вилински пој.. разносе се српске пјесме, — српски се род пробудио, бори се просвјетом и науком...

Србину је наука прошлост.. По цијелој нашој домовини, сваки камчак позива и преклиње нас да љубимо своју домовину, која нас је однеговала и сачувала.

Велике гудуре и шуме, криле су наше

*Коњиц, (Херцеговина)
1899.*

робље од љутог Азијата. Српски хајдуци с ханџарима у руци штитили су српски народ и светили су се српским крволоцима. То је трајало неколика вијека.

Србин је био остављен од свакога, само га је домовина вољела и љубила!..

И, као што мати љуби свој пород, тако и домовина српска љуби своје Србе. Она се весели српској срећи и напретку.

Сви народи прољевали су крв за своју домовину; али никоји, као наш народ. И ништа часније нема него жртвовати се за своју домовину...

Село је српско, варош је српска, планине су српске, поља су српска наше миле домовине; ми смо Срби, српски потомци, — па онда мали и велики помажимо наш народ. Колико ко може, јер нам треба много добротвора, треба нам огромне помоћи.

За то сестро драга, ми можемо бити сви добротвори, можемо сви једно другом — како у чему, пружити руку помоћи.

С тога гдје год можемо прегоримо по коју пару, — не жалимо за срећу Српства.. Омладина нас наша моли и преклиње да им помогнемо: Срамно би, жалосно би било, да превитијех руку непрестано стојимо, да очекујемо, да нам у сред ноћи сунце гране.. — Не ћемо никада дочекати, ако не узвршимо тачно дужности наше!

И, ово је укратко што ти написах о нашим дужностима, па ко могао, а не шћео вршити те поменуте дужности, не треба да га кунемо, сам ће бити уклет и овог и онога свијета.

А, ко је Кољеновић и дика свог рода напријед одважно селе дична: Помажимо своје Српство морално и материјално, према могућностима.. Тако нам Бог помогао! Братски те љуби!

Брат Србин
Родољуб.

ОЈ ЦУРИЦЕ, БЕЛОЛИЦЕ . .

— Ој, цурице, белолице милена,
На што ти је бујна коса свилена?
На што су ти црне очи сјајане,
И на што ти медне усне бајане?

Београд.

— Бело лице, да те млада ошијем,
Бујна коса, да те мрежом увијем;
Црне очи, да ти памет занесем;
Медне усне, да те срећи понесем.

Булбуц.

КАКО ПОСТАЈУ СНОВИ.

Данас су снови изгубили свога значаја. Данас су скоро сви убеђени да нам снови ништа не говоре о надчулном свету, и да је беспосличне прорицати будућност из њихових разноврних облика и слика. Оно истина има их још који тумаче снове, али их постепено нестаје. На место веровања у снове, данас се испитују снови, јер се и данас још интересују људи за снове. Ко није у животу своме испитивао њихову моћ? Кога није сан једном са свим уређио, а другом приликом опет здраво потресао? И ван спавања делује сан. Тако је неко целог дана зловољан, ради каквог лудог сна. Није чудо, те се труде људи, да протумаче биће те загонетне појаве! Али на жалост још смо врло далеко од решења тога питања. Строга наука, која се не задовољава са претпоставкама и сумњичењима, већ једино фактима, једва је прикупила нека дата за будућу науку о сновима. А то мало што се изнашло већ с тога је важно, што видимо из тога, да у сновима не играју никакву улогу надприродне снаге, већ да мозак у сну ради по истим законима, као и у будном стању.

Између осталог данас смо дубље завили у узроке снова.

Силна нас испитивања уче, да многе снове проузрокују спољашња или унутрашња раздражења, која утичу на успаваног. Има се приметити, да ту важи извесан закон. Иста или слична раздражења у разних људи изазивају једноврсне снове.

То се пре свега дознало при испитивању извесних снова, који се врло често појављују и досађују. Сваки зна, из властитог искуства, кад сања, да га неко дави или гони. Животиња, непријатељ или какав велики терет ваља се постепено на успаваног, те га плаши, док се у јецању и стењању не пробуди. Бернер, који често сањаше, да га неко дави, опитом је испоставио како то бива.

Човек сања да га неко дави, ако му ма шта дисање спречава. С тога се може то вештачки извести, ако се ономе, који мирно дрема метне на уста и нос какав предмет на пр. вунен покривач. Тада се може видети, како је дисање у исте осебе све теже и дуже, како се мишићи за дисање све више напрежу, и како лице црвени. Успавана особа за неко време стење али мирно лежи, док на један пут не помакне покривач, те се пробуди или мирно даље спава. Ако запи-

тамо исту особу, шта је осећала, онда ћемо чути, како је сањала, да је неко дави. Једни мисле, да је најопаснији сан, кад му н. пр. на један пут скочи на груди каква животиња. А то се тумачи тиме, што одмах наступи тешко дисање, кад се одмах метне покривач на уста и нос. Код обичних прилика у спавању постепено наступа тешко дисање, те с тога лагано то бива кад човек сања, да га даве: успаваног савлађује постепено сметња. Карактеристика код тих снова је, да човек осећа муку и страх; облици пак, који изазивају то стање, могу разни бити, према начину живота и назору дотичнога.

Противност од поменутих снова јесу снови у којима нам је мило и угодно, да би могли летети. И ти су снови чести, особито у млађим годинама. И они стоје у свези са дисањем у спавању, те се појављују, кад се нарочито лако и слободно дише. Дански психолог *Др. Леман* у свом извршеном делу „Празновера и чаролије“ прича: „кад спавам на софи после ручка, онда ми је сан дугог садржаја, те сам весео и расположен, да могу да летим. Кад се пробудих лежао сам на леђи, руке на страни, глава јако натраг заваљена, а груди испупчене — еле положај софом условљен — дисање беше врло слободно и врло расположен бејах“.

Приликом разних отривања, која утичу на нервну систему, постају сањалачке визије. У осталом то је и код тровања са јагодом од пасквице и буником. Лудило, које усљед тога наступа често је скопчано са осећајем летења.

Еле доиста утичу ти отрови на наше органе за дисање, јер у малој количини олакшавају дисање тако, да од татуле лишће прописују леџници као лековито средство против астме.

Има врло непријатних снова, у којима нас притиснуо непријатељ, те гледамо да побегнемо од њега; ти се снови обично тиме свршују, да екочимо кроз прозор или с једног брега у какву провалију, те за време падања у великом се страху пробудимо. Познат је узрок и овакој врсти снова. Човек тако што снива обично онда, кад једна нога преко друге лежи. На тај се начин често притисне једна већа жила, те се смета крвотоку. Срце тежи, да уклони ту сметњу те ради јаче и брже. Еле куцање срца изазива страх и човек непријатно сања, да га неко гони и јури.

То стање постане најпосле несносно те

човек се отима да себи олакша кретањем, и скине једну ногу с друге доле, те се тиме онда изазове осећај падања. Таки се снови могу и вештачки створити, кад тако легнемо, да нога преко ноге дође. Др. Леман с обзиром на речено излаже нам следећа интересантна посматрања: једног јутра лежах на леђи у полу сну са издигнутим коленима. На један пут ми оклизну нога, сигурно што сам тврђе заспао, те усљед тога мускуле на ногама заспале. На један пут врло живо осетих да падам, али како још толико будан бежах да сам могао себи разјаснити узрок тог осећаја, прође ме сан“. Из тог примера видимо, да снови постају, кад се успава мускулатура у ногама, код којих је снова падање битна садржина.

Све дражи, које с поља утичу на чула спавајућег, могу уједно снове изазвати. Кад се светлост нагло унесе у мрачну спаваћу собу, то изгледа у сну као пожар; а месечеви зраци који падну на лице, претворе се у светлост, која преобрази сцену сна. Звук је исто тако повод сну, али некако особито делају осећаји укуса и мириса. Врло ретко миришемо или осећамо у сну.

Осећај мириса изазива личности, — особе. Има примера да се спавајућем поднело, да мирише ружин мирис, и он сањаше, да у неком врту бере руже. У опште видимо у сну нарочито лица. Свака така прилика скрива у себи много радња, као каква слика. Муњевитом брзином могу читав низ таквих слика изаћи пред умним очима сањајућег, те тако доживљај изнесу обмане, која се у истини само у току времена може створити. Али време, у ком се лица у сну једно поред другог нижу, мери се не минутима, већ сатима. Прасак, који пробуди сањајућег, проузрокује уједно сан. Код постеље једне болеснице, стајаше једна боца од селтерове воде; на један нут искочи запушач, у праску болесница се одмах пробуди тако, да ни два секунда није требало између праска и док се није са свим пробудила; на ипак је сањала, како је била

Јарковац, 14./XXII. 1898.

у свом врту са својом мачком, те да јој је сугруг дошао са пушком, да је јурно кроз врт и улице варошке и најпосле је на пољани пукнуо на мачку.

Из реченога са свим је природно, да и они осећаји изазивају сан, који постају усљед болесних промена у телу. Они, који пате од хроничних болести, често пате од таквих снова, који стоје у узрочној вези са њиховим боловима.

Вајланд, који се много бавио испитивањем снова, вели на пр., да се стењући пење на неки брег и то ради астме од које је patio.

Характеристично је, да се сразмерно незнатне дражи у сну врло јако осећају. Тако усљед притиска ивице кревета на руку учинило се једном, да мора да издржи неку операцију; другом се пак учинило, да је у револуцији, те да га воде пред трибуном и да је гилотинисан. Тако се у сну чини један незнатан убод инсекта, као какав убод мача, а зујање муве изгледа као метак — прасак из топа.

Исто тако бива, да незнатни симптоми болести у сну изгледају као тешке боље. А може се догодити случајно, да се прво у сну осете тегобе, пре но што почне болест. Таково се што више пута догодило, те се онда мислило, да таки снови нешто предсказују. Али не треба забравити, да се боље, о којима сањамо, врло ретко остварају.

Снови, који разне дражи на наше нерве проузрокују, нестају у лако сну, који претходи буђењу. Назваше их сновима „дражи“, и ти су најбоље испитани. Има и друга врста снова, који одмах наступе, чим човек заспи. Исти снови ређе долазе, и извор, узрок њихов, ретко су спољашње дражи, већ преставе, којима се у току дана свест наша занима.

О тим појавама мало знамо, као што слабо знамо и о оним сновима, који поничу у најдубљем спавању. Непрестаном испитивању ипак ће поћи за руком, да разјасни и те мрачне крајеве, да изнађе природне законе, који управљају привидно најнеуређенији сновима.

С немачког
Борђе пл. Бота,
парох.

САВЈЕТ СРПКИЊИЦИ.

Као зора на уранку
Кад у сјају блиста,
Тако Српко, твоја душа
Нека буде чиста.

Љуби! — Љубав дар је Божји
Да нам живот буди
Али љубав нек је чиста,
Ко зорине груди.

Ведро лице, смјео поглед
 Чистоћу нам каже;
 Ал' колико, кол'ко пути
 Ни то се не слаже.

Бос. Петровац.

За то пази, Српко драга,
 — Љубав није шала,
 Прво пази, прво мисли
 Нег' си љубав дала

Богдан Крајишник.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Митровица.

Трећа редовна главна скупштина Српске Женске Добротворне Задруге у Митровици одржана је 7. фебруара т. г.

Пошто се искупио довољан број чланова, отворила је председница гђа З. Ивковић скупштину поздравивши присутне чланове. Пре него што се прешло на дневни ред, одан је помен блаженоупокојеној царици и краљици Јелисавети устајањем и клицањем: Слава јој! За тим је говорио тајник о раду управног одбора у минулој години.

Српска Женска Добротворна Задруга држала је у минулој години осам одборских седница у којима су посвршавани разни текући предмети. Задруга је добила једног оснивача (гђу Христину Марковићку) са прилогом од 25 фор; нових редовних чланова 15 тако, да је концем године имала задруга 90 редовних чланова, и 14 потпомажућих. Што је оволики број чланова наша задруга постигла, заслуга је и гђа одборница: З. Бороте, О. Вујићке, Е. Јовановићке, М. Јоановићке (Владетићке), М. Панајотовићке и Љ. Радошевићке које су великом ревношћу и неуморним трудом ишле из куће у кућу и купиле чланарину. Добровољних прилога било је: од Митровачке штедионице 25 фор., Српског еск. деон. друштва 20 фор., Српског и немачког друштва 10 фор., штедног и заложног удружења 10 фор. и од више прилагача 9 фор. 50 нов. Свима овим прилагачима нека је и овде изречена благодарност. Овдашња трговачка омладина приредила је једну забаву у корист наше задруге. Чист приход од ове забаве, 20 фор. дала је наша задруга двојници најбољих и најспромашнијих ученика IV. разреда овдашње српске школе. Женска Задруга давала је једну годишњу забаву на св. Стевана (27. децембра) о своме свечарству која је врло повољно испала како у моралном тако и у материјалном погледу.

Чист приход ове забаве износи 114 ф. 71 нов.

На сиротињу издала је задруга у минулој години 160 фор.; једном сиротану одело за 8 фор. и за огрев сиротама о Божићу 27 фор.

Капиталисана камата на главнице уложене у 4 овдашња новчана завода износи 136 фор. 63 нов. Имање задружно износи: 1.) уложено у 4 овдашња новчана завода 3096 фор. 58 нов. 2.) једна укњижена обвезница у износу 127 фор. 3.) у готовом новцу 23 фор. 94 нов. свега дакле 3247 фор. 52 нов.

На позив српске женске добротворне задруге у Загребу ради договора о склапању савеза свију српских женских добротворних задруга, одазвала се наша задруга те је на конференцију, држану у Новом Саду 20. нов. 1898. год. изаслала своја два изасланика, гђу З. Ивковић и З. Бороту.

У минулој години обратила се управа српског народог позоришта и на нашу задругу, да купи добровољне прилоге за одржање српског народног позоришта. Наша задруга се радо одазвала овом позиву и гђа Зорка Ивковић и Јелена Сретковић и гђице Мара Радовановићева и Лепосава Адамовићева скупиле су у нашем месту до 85 фор. Гђа З. Ивковић држала је за нашу задругу „Женски Свет“ орган добротворних задруга Српкиња.

Ово је у главним потезима рад одбора у минулој години који је скупштина узела на повољно знање.

Пошто су прегледачице рачуна А. Баршић, М. Прокић и Љ. Радошевић изјавиле, да су прегледале благајну и нашле све у реду, прешло се на предлог конференције српских женских добротворних задруга, о савезу. Скупштина је усвојила предлог одбора и изјавила се за савез онако, као што је то предложила загребачка добротворна задруга Српкиња. За

тим се је прешло на избор управног одбора: Председнице, потпредседнице, тајника, благајкиње, одборница и три прегледачице рачуна.

Скупштина је једногласно изабрала за председницу гђу Зорку Ивковићку, која је то место и дотле заузимала и која је показала, да јој напредак задругин заиста на срцу лежи.

За потпредседницу изабрала је скупштина једногласно гђу Милу Прокић једну од најревноснијих одборница; за тајника г. Д. Радошевића, који ту дужност вољно врши већ две године; за благајкињу гђу Зорку Бороту, која је ту дужност већ две године на задовољство свију и за напредак задругин вршила.

За одборнице је једногласно скупштина изабрала гђе: Ангелину Баришић, Ленку, Бојкић, Христину Василић, Милу Веселиновић, Олгу Вујић, Емилију Јовановић, Мару Мојић, Мару Петровић, Марију Панајотовић, Љубицу Радошевић, Лелу Радосављевић, Јелену Сретковић и Драгицу

Ивковић, (од ових су шест нове) а за прегледачице рачуна гђе: Љубицу Трумић, Ленку Угринов и Јелену Хајкелман.

Затим је изабрала скупштина два члана и то гђе Љубицу Трумић и Ленку Угринов да од стране скупштине потпишу записник. Пошто је дневни ред исцрпљен, благодари председница члановима на труду и доброј вољи, изјављује, да ће се трудити са целим одбором, да оправдају ово лено поверење које им је скупштина данас поклонила и закључује скупштину.

Три је године дана, како постоји наша задруга и она је за то време из ничега створила себи иметак од 3247 ф. 52 нов. потпомагала је месну сиротињу и наше јавне ствари. Да узмогне то више чинити, зависи од ње саме, од њених чланова.

Овогодишња скупштина изабрала је у управу млађе снаге у које полаже сву наду своју и тврдо верује, да ће они учинити од своје стране све, што се у данашњим приликама учинити даде. Нек им је срећан рад!

ТИ НЕ ЗНАДЕШ!

Ти не знадеш, кол'ко пута,
Гледам тебе из прикрајка . .
Па у теби ја уживам,
Ка' у чеду мила мајка!

Гледам чаре твоје редом,
Па сам срећна Боже мили . . .

Слатко миље, радовање,
У жеље се вреле слили! . .

Жеље теби шапћу тихо,
Да срдашце твоје чује . .
Како тебе душа моја,
Верно љуби и милује!

Иконија.

ЂАЧКА ТРПЕЗА.

Донели смо вест о томе, да се у Београду идуће шк. 1899—1900. г. отвара Ђачка трпеза (у први мах је била названа: *Ђачка кујна*); сад смо у стању, да по „Домаћици“ донесемо и правила за ту трпезу, да види и остали наш свет смер и задатак тог подuzeћа и да према својим силама дарива ово племенито подuzeће Женског Друштва.

I. Циљ.

Чл. 1. Циљ је Ђачкој Трпези:

1. Да Ђаци овдашњих школа добијају здраву а јефтину, а сиромашни и добри ученици, по могућству и бесплатну храну.

2. Да се у кујни, у којој ће се храна за Ђачке спремати, поучавају у кувању ученице Раденичке Школе Женског Друштва.

Чл. 2. Ђачка трпеза сматра се као самостална установа. Она је засебна правна личност, којој припада сва имовина ове установе.

О постанку ове трпезе и напредовању њене имовине бринуће се заједнички Женско Друштво и Министарство просвете и црквених послова, а преко управнога и надзорнога одбора.

II. Материјална средства.

Чл. 3. Материјална су средства ове установе:

1. Годишња помоћ Његовога Величанства краља, високога заштитника.

2. Годишња помоћ министарства народне привреде.

3. Годишња помоћ министарства просвете и црквених послова, — коју ће оно давати из ђачкога фонда овдашњих средњих школа, у циљу исхране благодејанаца тих школа.

4. Прилози добротвора и осталих приложеника ове установе.

5. Прилози и дарови појединих добрих људи за живота или на случај смрти (завештања) — било у новцу или стварима.

6. Уплате ђачке за храну.

7. Чисти приходи од приређених предавања концерата, забава и т. д. и

8. Чисти приходи од лутрија приређених за ову установу.

III. Чланови.

Чл. 4. Вачка трпеза може имати ове чланове:

1. Добротворе.

2. Сталне приложенике (утемељаче).

3. Приложенике.

Чл. 5. Добротвор је ђачке трпезе оно лице, које приложи најмање 100 динара у новцу или у стварима од вредности.

Овај се улог може дати и у четири рате, а у току једне године дана.

Чл. 6. Стални је приложник оно лице, које изјави да ће ушлаћивати најмање по десет динара годишње.

Стални приложник који је улагао петнаест година улази у ред добротвора.

Чл. 7. Приложеник је оно лице које један пут или више пута приложи ма колико, било то у новцу било у стварима

IV. Главни управни одбор.

Чл. 8. Главни управни одбор састоји се из: потпредседнице Женског Друштва и 30 госпођа (домаћица), које између чланова избере управа Женског Друштва, и четири наставника београдских средњих школа, које министарство просвете одреди.

Попуњавање упражњених места и смењивање појединих чланова у управном одбору вршиће се на исти начин.

Чл. 9. Председница је главног управног одбора потпредседница Женског Друштва. Њу у дужности заступа у случају потребе, најстарија управна чланица.

Чл. 10. Деловођу и благајника бира главни управни одбор из своје средине.

Чл. 11. Главни управни одбор може доносити пуноважне одлуке, кад на седници присуствују: председница 15 Домаћица и 2 наставника.

V. Круг рада главног одбора.

Чл. 12. Главније су дужности Главног Управног Одбора:

1. Да прибира све приходе ђачке трпезе и да их домаћински употребљава на циљ ове установе.

2. Да прима и отпушта особље (економку, куварицу и послугу), и да им одређује плату.

3. Да утврди погодбе за примање ученика на исхрану и одређује, који ће се ђаци примити за ђачку трпезу.

4. Да утврђује цену храни.

5. Да се брине о опстанку и напредовању ђачке трпезе и

6. Да управља целокупном имовином ове установе.

По главни управни одбор не може задужити ни отуђити непокретна добра ђачке трпезе без заједничког одобрења Женског друштва и министарства просвете и црквених послова.

VI. Ужи управни одбор.

Чл. 13. У име главног управног одбора непосредну управу над ђачком трпезом врши ужи управни одбор, који са састоји из: председнице (или њене заменице), дежурне домаћице и дежурног наставника.

Ужи управни одбор је извршилац одлука главног управног одбора и за свој рад одговоран је главном управном одбору.

VII. Надзорни одбор.

Чл. 14. Надзорни одбор састоји се из пет чланова: председнице Женског Друштва, благајника министарства просвете и црквених послова и три добротвора, које управа женског друштва и министарство договорно изберу.

VIII. Врховни надзор.

Чл. 16. Врховни надзор над овом установом и над радом управног одбора и надзорног одбора врше заједнички управа женског друштва и министарство просвете и црквених послова.

Чл. 16. Ближа правила о раду управног и надзорног одбора, о дужностима деловође и благајника, о дужностима особља као и одржавању реда у кујни и трпези, прописује главни управни одбор.

IX. Трајање ђачке трпезе.

Чл. 17. Ђачка трпеза отвара се 2. августа 1899. год.

X. Прешанак установе.

Чл. 18. У случају да трпеза мора престати, сва њена покретна имовина претвориће се у новац и предати управи фондова на руковање, под именом фонда ђачке трпезе, где ће остати на приплату све дотле док не наступе прилике да ова установа опет оживи.

Чл. 19. О престанку ове установе као и о потреби продаје непокретнога имања решиће одговорно управа женског друштва и министарство просвете и црквених послова.

Ова правила ђачке трпезе, састављена по утврђеноме споразуму између Женског друштва и министарства просвете и црквених послова ступају у живот од данас и не могу се мењати без пристанка обеју странака.

У Београду, 10. јуна 1899. год.

Министар просвете и црквених послова :

АНДРА ЂОРЂЕВИЋ с. р.

(М. П.)

Председница Женског Друштва :

САРА КАРАМАРКОВИЋКА с. р.

Деловођа Женског Друштва :

КАТАРИНА ХОЛЕЦОВА с. р.

МОМЕ ЛАНЕТУ.

Пјевај, злато моје! нек се вију звуци
Низ пољану красну, миомирно цвјеће
Куд вијугав поток хита својој луци
Зефир миомирни куд се с лисјем шлеће.

Пјевај злато моје! Нека птице миле
У теб' нађу своју другарицу бајну.
Пјевај, нек се красне б'уде из сна виле
И уз твоју пјесму воде игру тајну.

С пјесмом твојом љепше поточић жубори,
Замамније шуми лишће на дрвећу
Веселије славуј вивкује у гори
И око нас птице живље облијећу.

У твојој се пјесми љубав света скрива
И горљивим пламом срце ми осваја

Слушајух ти пјесму моја душа плива
По највишим сферам богоданог раја.

Ко анђео да је с небесних висина
Међ' нас сиш'о доље да утјеху сије,
Тако ти у пјесми најљепших милина
Моме срцу дајеш, па их жељно пије.

А ако те душо кад гонила туга
И у груди твоје настани л' се сјета, —
Тад у моме срцу наћ' ћеш вјерна друга
Гдје бескрајна љубав крије се и цвјета

И пошљедну кашу срца мога жива,
За твоју ћу срећу, мој животе дати!
Пјевај! љуби! зло се нек пред тобом скрива
Та с твојом се пјесмом анђ'о среће брати.

Радослав.

Д О П И С И.

Загреб. (После Змајеве прославе) Змајева прослава беше заиста лепа и узвишена, и сад ми још лебди пред очима она импозантна слика, кад полазисмо у св. храм, кад се упутисмо „Хрватском Соколу“, а особито она величанствена појава на заједничком обеду.

Јако ми је годило, што сам видила, да су и наше Српкиње заступљене у достојном броју, да се искупиле ту из свију крајева, да украсе и својим присуством венац одушевљења, који се ту приказао од васколиког Српства. Највише ми је годило, што сам осетила, да смо и ми женске стале у ред најинтелигентнијих наших мужева са оном лепом здравицом, коју је изговорила

наша дична старица Савка Суботића. Колико је тај говор дирљив, китњаст и савршен показује најбоље та околност, што су јој поред слављеника честитали наши први људи, и у знак поштовања свога, љубили је у руку. Најкарактеристичније је то, што су јој и многи Хрвати, кад су прочитали у „Србобрану“ изјавили своје задовољство. Уредник „Agrarier Zeitung-a“ рекао ми је, лично, да је тај говор био и по форми и по садржини најлепши.

Наша браћа Мухамеданци нису навикли да слушају женскије да јавно говоре, па кад је изговорила госпођа Савка свој говор, приступи јој и један од њих рекавши: „е, вала, госпо-

нисам знао, да је и женска глава ко мушка и да може тако бесједити.“

Г. професор свеучилишни Ажбот (Мађар) пољубио је у руку госпођу Савку, после говора, и рекао је, да је беседа сјајна.

Све то показује, да су и Српкиње достигле велики ступањ интелигенције и ми у овом хоћемо само да се захвалимо нашој уметничкој говорници, што је нашег дичног Змаја одликовала поздравом и нама Српкињама осветлила образ на тако леп и значајан начин. Живела! **Нада.**

Ст. Футог јула месеца. — Из непознатих узрока није вам до данас још ништа јављено о освећењу споменика Змај-Јовине кћери Смиље.

С тога се ево ја лаћам пера, да то учиним.

Споменик Змај-Јовине кћери Смиље освећен је у недељу, 13. (25.) јуна после св. службе. Чинодејствовали су преч. госп. Петар Костић и

Ст. Николић, како при освећењу тако и при свечаном парастосу у спомен покојници.

Присутни су били сви наставници са својим ученицима и ученицама, готово све чланице Срп. добр. женске задруге са својом председницом и потпредседницом и мноштво народа.

Споменик је врло укусно обићен лепим грдним венцима које су плеле ученице V. разреда са својом учитељицом гђцом Кат. К. Поповић.

Које видео ту дечицу с каквим одушевљењем су то чиниле, тај би се лако уверити могао, како су тој дечици уз невину душу прионуле Чика-Јовине песме, па из благодарности према свом омиљеном песнику хитају да свака са својом малом руком окити са којим цветом драги им гроб мале Смиље.

Школска деца су целивала споменик и тим је завршена ова свечаност. Живила жен. задруга која се трудила око подизања споменика!

ТУЖАЉКА

на гробу † Вукосаве Лубенове, врсне учитељице земунске.

Зашуштала ноћи тиха
Анђелско се спушта крило,
Да однесе пегу горе
Што је до сад наше било!

Самрт коси, а не пита
Да л' нас јадне туга цепа!
Самрт ледна и страховна
За јаде је наша слепа . .

На твом гробу, посестрима
Горко плаче, сузе роси . . .
На криоци анђ'о бели —
Моју тугу теби носи!

Успомене девовања
Око мене сад се јате . . .
Са сузама мојим горким
Тужаљку ми теби прате.

Многе јаде и премноге
Трпела си свагда вољно,
Ма да т' беше — добро знадеш —
Душа јадна ерце болно!

Матер, брата, сеје миле
Хранила си е' твојих мѹка . .
Ти им беше анђ'о прави,
Ти им беше десна рука!

„Све за дужност!“ то ти беше
Живот цео, делање сво . .
Са поносом тебе е' сећа
Васколико учитељство!

Збогом сејо! душа твоја
С' анђели је тамо горе . .
Они тебе Вукосаво!
Милостиво сада дворе . .

Ти си сејо сада сретна,
Јер блаженство тамо влада,
Где и твојој души места —
Спрема Божја милост, правда!

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

Српска виша девојач. школа у Новом Саду издала је свој извештај за прошлу школ. 1898—9. год. Ово је 22. књига тог завода, која је украшена са пет слика и то сликом пок. Др. Ђ. Напошевића, бившег глав. школ. референта, Николе Ђ. Вукићевића замеником глав. школ. референта, сликом наставника, кад је школа отворена, сликом наставника, који су доцније долазили и сликом данашњих наставника. Како је ово јубиларно издање те школе, која је прошлом школ. 1898—9. годином навршила своју 25. годину опстанка, то је сваки од данашњих наставника написао у истом по један чланак педагошког садржаја, а затим је изложено оно, што је било и што се радило прошле школ. године. На завршетку је описана 25-годишња прослава ове школе, како је текла и шта се на њој певало и говорило.

У историчном прегледу, што је написао управитељ под насловом „После двадесетпет година“ видимо, да је за минулих 25 година било на тој школи уписано 2370 ученица, а од тих су довршиле сва четир разреда: 432 ученице. Међу уписаним ученицама било је 2327 Српкиња правосл. вере, а 43 друге народности и друге вере. Из места је било: 1227, а са стране 1138. По занимању родитељском припадало је: интелегентној и чиновничкој класи: 1016; трговачкој: 564; занатлијској: 509; ратарској: 224; а послужитељској: 37.

За минулих 25 година, приредила је та школа 22 забаве и добила је на њима: 7591 фор. 74 н. чистог прихода; од тога је уложено у фонд ове школе: 1805 ф. 11 н.; дато на учила: 2317 ф. 63 н. а на потпору сиротих ученица: 3469 фор.

Прошле школ. 1898—9. г. било је у овој школи уписано: 165 ученица; од тих 8 изостало; испитано: 148, неиспитано: 15. Оспособљено за прелаз у старије разреде: 135, има да понављају предмете: 9, а да понављају разред: 4. — Српкиња правосл. вере, било је 160, а 5 нееркиња. Из места: 50, а са стране 115. Интелегентној и чиновничкој класи припадало је: 63, трговачкој: 40; занатлијској: 30; ратарској: 26, а послужитељској: 6.

Четврти разред свршила је ове шк. год: 31 ученица; од тих су 5 с одличним, 13 с врло добрим, 8 с добрим и 2 с довољним општим успехом, а све с примерним владањем.

Испит у српском забавишту новосадском обављен је 8. (20.) јула о. г. под председништвом изасланика месн. школ. одбора пречасног г. Божићара Поповића, пароха и многе одабране публике. Деца су изводила своје игре, песмице, декламације, очигледну наставу и остале предмете, што су за те школице прописане врло лепо и публика је била у пуном смислу задовољна, те је забавиља Кат. Максимовићева на уста изасланика месн. школ. одбора примила њено признање. Деца су и ове године обдарена колачићима, које им је спремила мајка Радовановићка.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Спремање масти за дуго време. Маст се најбоље спреми за дуго време у хладном подруму а најбоље су за то земљане посуде (велики лонци). И бачвице од храстова дрвета су врло добре, само треба, да се сваки пут добро искувају врућом водом и оперу, кад се испразне.

Маст, која дуго лежи, па се ужеже (тукне). Таку маст треба растопити, па метнути у њу нарезаног првеног лука (кануле), и то на сваку килу масти по једну главицу лука. Лук се нареже већ према количини масти, свеже се по том у чисту пртenu крпу, па се тако кува у масти један сат. Онда се одлије у другу чисту посуду, а не у ону, у којој је пре била.

КЊИЖЕВНОСТ.

Позив на упис на осмо коло књига срп. књиж. задруге. Предавши задругарима и пријатељима својим седмо коло редовних издања Српске Књижевне Задруге, управа друштвена отвара упис на ново, осмо, коло књига и позива своје повернике и скупљаче, да отпочну купљење, а задругаре и претплатнике да отпочну уплаћивање улога за то коло. Књиге су се већ почеле штампати, те је оправдана нада да ће до Божића бити готове и члановима разаслате. До количине и брзине одзива задругарскога стајаће хоће ли се моћи у новом колу дати места и осмој књизи. Још се нарочито моле повереници и скупљачи да што пре свој посао отпочну, како би управа за времена могла знати и у колико примерака треба ово коло штампати. Што раније прикупљање чланарине и претплате и слање новца друштвеној благајници потребно је, напослетку

и с тога, што редовно притицање доходака у друштвену благајницу олакшава тачност и брзину свега управина рада, јер јој се само тако даје прилика да на време изда књиге.

Улози су задругарски: *за доброшворе*, који плаћају једном за свагда, 150 динара или круна, *за осниваче* 10 динара или круна, а *за улагаче* 6 динара или круна годишње. Управа свраћа пажњу и повереницима и задругарима: да се добротворски улог може уплатити и у три рока (по 50 динара или круна), а оснивачки улог да свакоме, ко га редовно плаћа за двадесет година доноси после тога доба сва добротворна права. И добротвори и оснивачи који би се претплатили на „Забавник“ добивају за њ лене корице бесплатно. А као год што у плаћању те две врсте улога може наћи личну корист сваки који је у прилици да толико одвоји на књигу, тако су исто и Српској Књижевној Задрузи те врсте чланова од нарочите помоћи, јер се тек вишком добротворских и оснивачких улога обезбеђује одржање Задруге, а уплата од шест динара једва стиже за подмиривање трошкова око појединих кола. С тога управа препоручује свим повереницима и пријатељима да се нарочито узму за купљење чланова добротвора и оснивача, не занемарујући при том ни купљење улагача, јер друштву и јесте главни задатак: да не само изда што више и што бољих књига, него и да их рашири међу што већи број читалаца.

Српска Књижевна Задруга у досадашњих педесет књига својих редовних издања дала је задругарима списе ових српских писаца који радише пре Вука или у његово време: старих дубровачких лиричара (избор), Доситија (4 свеске), Зелића (2 свеске), проте Матије Ненадовића, Ј. С. Поповића, Н. Томазеа, Б. Атанацковића, а тако исто и ових познијих и савремених радника: Ј. Суботића, Ј. Панчића, Ј. Илића, Змаја Ј. Јовановића (2 свеске), К. Трифковића (2 свеске), др. М. Јовановића (4 свеске), Л. К. Лазаревића, М. Живковића, С. Матавуља (2 свеске), Ј. Веселиновића, М. Цветића, А. Гавриловића и Св. Ранковића. Од поуке, поред онога што се налази у свима осталим врстама Задругиних књига, добили су читаоци радове: о „Историји српскога народа“ (2 свеске), о „Каменом добу“ преисторије људске, одломке „Из науке о светлости“, „Књигу о здрављу“, о „Подземним водама“, и о „Уједињењу Немачке“. Напоследку дала је Задруга из савремене туђе књижевности две сло-

венске приповетке: И. Н. Потаненка и М. Рођевичевне, а од класика списе: Ариостове (4 свеске), Молиерове, Голдemitове, Елиотове (2 свеске) и француских лиричара XIX. века (избор).

У друштвеним магацинима има управа сва досадашња издања још на расположењу пријатељима добрих српских књига; она продаје свих седам редовних кола ономе који их купи од једном по 42 динара или круне, I., II., III. или IV. коло засебно по 7 динара или круна, а V., VI. или VII. по 10 динара или круна. За VII., као ни за ранија кола, не примају се више члански улози. Поједине пак свеске свих кола продају се по одређеним књижарским ценама. Тако исто и засебне свеске лањскога „Забавника“, којих још има, као и поједине књиге целог „Забавника“ продају се по утврђеној цени (означеној на корицама). Ко жели добити овогодишњи „Забавник“ (шест свезака) може се још пријавити до краја јуна, а претплату од 4 динара треба да положи најдаље до краја јула месеца.

Српска Књижевна Задруга даје српским читаоцима од постанка свога редовно много више него што је правила вежу; она шта више, лагано али стално, увећава и број и обим својих издања, да би по свом могућству што јаче потпомогла напредак српске књиге и просвете. Задругина управа са захвалношћу види да том њеном настојању одговара све поузданији одзив читалачки. С тога се она нада да ће овогодишњи њен одзив наћи у народним редовима једнаку досадашњу свердну и дубоку предусретљивост, а још многобројнији одговор.

У Београду, 4. јуна 1899.

Председник Српске Књижевне Задруге:

П. П. Ђорђевић.

Потпредседни:

Жив. Живановић.

Љуб. Јовановић,

тајник.

Чланови одбора:

Андр. Николић,

Ант. Пантовић,

Богдан Поповић,

Др. В. Бакић,

Љуб. Стојановић,

Др. М. Ђ. Миловановић,

Др. Свет. Радовановић.

Ишла је нова књига: Зар. Р. Поповића „Пред Косовом“. Белешке из доба 1874—1878. године. Одштампано из „Бранковог Кола“ 1899. Цена 1 круна или 1 динар. Може се добити у г. Зар. Р. Поповића, секретара министарства просвете у Београду и у Администрацији „Бранкова Кола“ у Срем, Карловцима.

„Бранково Коло“ за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник Паја Марковић Адамов излази на два табака сваког четвртка у Срем. Карловцима. Цена је листу за Австро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 новч., на четврт 1 фор. 25 новч., (за ђаке 3 фор. 50 н. годишње, 1 фор. 75 новч. на по године); за Србију и све остале земље годишње 6 ф., на по

године 3 ф., на четврт године 1 ф. 50 н., (за ђаке 4 ф. годишње, 2 ф. на по године). Из Србије прима претплату само Књижарница Велимира Валожича у Београду, а из осталих земаља само Администрација „Бранкова Кола“ у Срем. Карловцима. Претплата се прима у новцу (нипошто у маркама итд.). Рекламације ће се узети у обзир само онда, ако се рекламује најдаље до друге недеље; после тога стаје сваки број 10 н.

ПРИЈАТЕЉСТВО.

Бајка.

Припоњила Јелица Беловић-Бернадзиковска.

(Свршетак.)

Младић горко заплака Њезин целов још му је на уснама.

Тим му је пољупцем кано да узела све, све његово благо на свету. Али сада замирише оно цвеће — њезина успомена, коју чуваше на грудима као светињу, као највеће миље. . .

Пође даље. Пут биваше све стрмији и каменитији; док једном не дође до обале бистра потока, на којој сеђаше милолика женска приказа, дуге отворене косе, са белим нонама у води, а песмом на чаробним устима.

„Ах! То је, безбеди то је Пријатељство!“ и срце му закуца бурно, љубавно, када приђе до ње. Она се насмени, а у очима јој сину зрака неизмерне доброте.

„Води ме, дивна девојко, ја сам осамљен путник, без пута, без стазе!“ мољаше убоги, очарани младић.

Она му пружи своје беле, меке руке . . . Одоше. Одоше кроз шикарје и шуму, кроз хридине и гуштаре, али уз њу младић не осети никоју бол, никоју потешкоћу, њезина бајна песма закупила му сву душу. У читој срећи прођоше и кроз најгоре шикарје прашуме живота.

Одједаред он клону. Бијаше се одвише уморио. Бијаше већ сав изнемогао.

„Не могу даље!“ рече горко. „Не могу с тобом. Ти ме, дивна, чаробна жено водиш на криве, трновите стазе, кроз дивље предјеле — овако нећу моћи испунити свога обећања, да доведем тужном оцу кћер његову, младо Пријатељство. Води ме к њему, молим те!“

Лена жена стресе златну косу и рече жалосно: „Вараш се, занесено момче, ја нисам Пријатељство, које Ти тражиш, ја Те онамо не могу водити!“

„Нудер ко си — Ти варалицо дивна!“ завани младић. „Ја сам Љубав“, рече дивна жена, а очи јој сину као два сунца. „Не љути се на ме, вилено момче, без мене Ти никада не би био могао проћи овим стрмим и каменитим путем, а без по муке. Ја бих Те и даље водила, али Ти ме не ћеш, Ти чезнеш за другом — буди сретан!“

Мекаше њезине руке обухватише његову врелу главу, а његова жедна уста посуше слатки пољупци њезини. Мален прстенчић натакну му на прст и шапну му кокетним гласом: „Чувај ово, лепи јуначе, ово је велико благо, а зове се: „Успомена!“

Још један загрљај, а онда нестане и ње. . . .

*

Младић и опет бијаше сам. Још сав узбуђен од њезина огрљаја, од њезиних цјелова бијаше сав изван себе од насладе, када се зачути даље и опет злочестим, тежобним путем. Све сама пећина, сама пустош око њега. . .

Тако луташе дуго, дуго. . . .

Једнога дана опази уред пећине прекрасну жену. Стајаше витка и висока у дугим хаљинама попут какове богиње, па му белим ручицама домахиваше поздрав.

Он полети као махнит и баци се пред њу сав застрављен од толике лепоте „Ту си сада, ту на чистој висини живота, жуђена жељо моја! Сада те напокон имам, ти ћеш ме водити до мете, ти ћеш ме путити путем живота!“

„Водићу те рече красотица „али ми се мораш потпуно поверити!“

„Дај ми дакле онај прстен, који си од моје сестре добио, уз мене ти не треба!“

„О, драге воље!“ ускликну заљубљени младић и даде јој прстен, који она метне на властити прст.

„А сад ми дај и то увело цвеће са груди, што си добио од моје најмлађе секе, ја ћу ти за њега свеже, лепше дати!“

И младић даде и цвеће.

„Још ми и тај штап дај, ево ти за њега моје руке!“ рече опет заводљива лепојка.

„И живот бих ти дао, боголика жено!“ кликну младић, и даде јој и штап. Она га узне и баци у пећину, да се је размрекао на стотину комада а при том се звонко насмије и даде

младићу киту црвеног цвећа, које он привину на груди и не опазивши, да је пуно отровног трња. Занос га ослепио...

.... Само кад се штап размрекао вршну младић: „Јао, немој!“ ...

Но она се у час промијени. Бес јој у очима а претња надимаше хладне јој груди.

Младић заридо очајно: „Ко си, ко си? Ти си њежно и благо пријатељство, не — то није могуће! Ко си, кажи?“

Звонки се смех опет разлегаше од пећине до пећине, кад му одговори: „Дакако да нисам, ти лудове један! Ти лаковерниче! Ти занешепаче! Ја сам Самољубље, ја сам она моћна владарица света! Мени си све жртвовао, а ја сам ти за то дала цвеће, које се зове: „Незахвалност.“ Није ти било доста, оним, што ти дарова Младост и Љубав, па сада тражиш Фантом! Знај, она, коју тражиш, већ је одавна пала под моју власт, па ју зато никада наћи не ћеш! Иди и ја те нећу!“ ... Бедни младић падне на земљу а оно цвеће на грудима забодне своје трње у срце његово и ту потече крв...

ТИ СИ! . . .

Ти си сушце мога жића
Рујна зора мојих дана,
Мио-мирис са цвјетова,
Благи мелем мојих рана.

Ти си олтар освећени
Мога срца, душе моје,
Храм, у ком се чисте жеље
Млађанога срца роје . .

Ђос. Петровац.

Ти си извор оне сласти,
Оног чара, оне среће —
Што ми миљем душу храни,
Што ми полет мисли креће.

Ти ми понос, част и слава,
И живота рајско цвјеће,
Из мог срца, мојих снова
Ни самрт те збрисат неће.

Богдан Крајишник.

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

Земунска Добротворна Задруга Српкиња избрала је у последњој својој главној скупштини госпођу *Савку Суботићку* за своју почасну чланицу. Честитамо нашој гђи Савки на том одликовању! Ово је друга задруга с ове стране, која је том почашћу одликовала ту нашу поштовану чланицу и нашу вредну сарадницу. Гђа Савка Суботићка је сад почасна чланица панчевачке и

земунске задруге и изабрана је од београдског женског друштва за одборкињу приређивачког одбора за париску изложбу. Живела!

Српски учитељски конвикт у Новом Саду имао је 8. (20.) јула о г. своју редовну главну скупштину. На скупштину је дошло 26 чланова оснивача (учитеља) и 6 чланова потпомагача. Пре скупштине одржан је у св. успенској цркви свечан парастос члановима и добротворима дру-

штвеним као и сваке године, на којем је чино-дејствовао пречасни прота новосадски г. *Милан Тирић* са својим капеланом г. *Јов. Вујићем*.

Скупштину је отворио и руководио председник друштвени Арк. Варађанин. На првом месту учинио је помен упокојеним члановима *Порфирију Глогоњицу* учитељу дињашком и *Штеви Б. Димитријевићу*, потпомажућем члану из Руме. Скупштина је устајањем и изразом слава им, одала почаст покојницима и решила, да се у записник уведе туга за њима.

Пошто је ово први састанак скупштински после несреће која је лане задесила узвишени владалачки дом, трагичном смрћу наше љубљене краљице *Јелисавете*, то председник позива скупштину, да устајањем учини помен великој покојници, изјављујући, да је име Њено увршено у друштвену читуљу. Скупштина устајањем и трипуташњим ускликом: слава! одаје почаст и тугу своју за овом великом Покојницом.

За тим се прелази на дневни ред.

Прочитан је извештај председников о раду одбора за прошлу 1898—9. годину, извештај надпрегледачког одбора о рачунима, извештај надзорника проф. *Тихомира Остојића* и надзорнице гђице *Јелке Лујановићеве* о питомцима и унутрашњем стању завода; извештај лекара др. *Јов. Велимировића* и др. *Илије Огњановића* о здравственом стању питомаца једног и другог одељења; извештај фишкала *Павла Гостовића*, о оставини добротворке пок. *Марије Милоша Димитријевића* из Нов. Сада и о парничном стању пок. добротворке Љубице Радишићке из Сегедина, као и извештај фишкала *дра А. Богдановића* о оставини пок. *Катарине Димитријевића* из Руме. Сви су ови извештаји узети на повољно знање и за тим је примљен и прорачун за идућу школ. 1899—1900. г., како га је одбор предложио и по коме ће бити примање: 11,918 ф. а издавање: 11,879 ф. у коме је урачунато и 300 ф. отплате дуга, те по томе би било само 39 ф. сувишка.

У заводу је било прошле школ. године 50 мушких и 23 женска питомца и потрошено је на њихово издржавање близу 9000 ф. не рачунећи ту разне набавке намештаја, посуђа, оправке здања, порез и друге потребе. Овом приликом бирани су питомци и за идућу шк. 1899—1900. г. и изабрано је 52 мушка и 4 женска питомца, и за тим је бирана управа и часништво за идућу годину. Бирање је било једнодушно и једногласно и изабрани су поново за председника:

Арк Варађанин, за потпредседника: Гавра Путник, за тајника Ђорђе Милић, за благајника Павле Ђурчић, за одборнике Ђорђе Милић, Мита Ђорђевић, Кузман Миловановић, Глиша Миладиновић (сви из Нов. Сада), Коста Шијачки, (Ст. Футог), Петар Стефановић (Рума), Вељко Петровић (Земун), Јован Драговић (Каменица), Радован Малушевић (Карловци), Ђорђе Крајновић (Банаштар), Никола Јовановић (Индија), Александар Коњевић (Бач-Брестовац). У прегледачки одбор изабрани су поново: Петар Дамјановић, Стев. Милованов и Александар Јорговић.

Друштво има своју кућу у вредности од 40.000 фор., има намештаја, посуђа и покућства у вредности од 3.000 фор.; има свој Натопшевићев фонд од 1000 фор и од оставине пок. Катарине и Марије Димитријевићке, као и Љубице Радишићке да потражује 5—6000 ф., свега око 50.000 ф капитала; а има на то још 8.500 ф. дуга.

Ово је једна од најблагодотворнијих установа нашега народа; којом се најбоље и у највећој мери чини добро народном подмлатку оба пола, који се упутио на науку. Тим се уједно потпомаже у знатној мери и народна култура, јер се у великом броју народног подмлатка олакшава приступ у средње школе, која отварају врата омладини нашој у све струке научне, привредне, и вештачке спреме, а на заводима, који су устројени у духу народном и верском и који су намењени народним интересима.

Коме је Бог дао да чини добра општим народним интересима, овим ће путем највише добра учинити и највише заслуге стећи за своју душу и народно добро.

Цетињска слава. У четвртак, 15. (27. јула о. г. обављена је на Цетињу ретка слава. Тога дана се венчао престолонаследник *Данило* с принцезом Мекленбург-Штрелицком *Лушом*, која је дан пре примила у Бару православну веру и добила име *Милица*. Кумовао је руски цар и талијански престолонаследник Виктор-Емануел, зет кнеза Николе. Руског цара је заступао велики кнез Константин Константиновић. Девер је био младожењин брат кнез Мирко. Народ црногорски био је заступљен из свију нахија, а биле су заступљене ту и све веће државе европске својим нарочитим изасланицима. Невеста Милица имала је при венчању народно црногорско одело, које јој је врло лепо доликовало. Невеста је, како пише немачке новине, стасита, витка и ванредно лепа појава. Нека је сретно и младенцима и држави и народу српском!

Оставина пок. рим. кат. епископа вацког *Константина Шустера* који је и за живота био дарожљиве руке састоји се из 1,368.600 ф. и то 200.000 ф. на женски завод у Прешови (Еперјеш), 100.000 ф. на школе у Вежње, Халапу, Солноку, Вацу, Кун-Сент-Миклушу и Вел. Керешу, 140.000 ф. на женски завод у Фелеђхазу, Кечкемету и Холд-Мезе-Вашарељу, 120.000 фор. на болницу и сиротни дом у Вацу, 245.000 ф. за издржавање цркава, а 284.000 ф. издао је на добротворне и просветне цели још док је био епископ у Кошици (Капави) Такав нам подобајет архијереј!

Конференција за мир у Хагу довршила је свој договор и ако није испунила све жеље узвишеног покретача свога, великога цара руског, Николе П., она је поравнала пут за даље преговоре, како да се коначно отклоне ратови и како да се ублаже грозоте његове донде докле га узмора бити. За човечанство је и ово велика добит и ако ико, оно се матере могу томе највише радовати.

Откриће споменика Петефију. У недељу 18. (30.) јула о. г. открио је мађарски народ свом највећем лирском песнику Петефију споменик у Ердељу у вароши Шеабургу, који је намењен успомени 50. годишњице од смрти овога песника, чије је име прослављено и у нашој српској књижевности преводима неколико дивних умотворина његових. Овај велики песник мађарски води своје порекло из словенске лозе (звао се Петровић) а нама је мило, што је словенска раса помогла, да се прослави мађарски народ у лирици до највише културне висине.

ЧИТУЉА.

† **Ђорђе Александровић**, велики кнез и руски престолонаследник преминуо је прошлог месеца и уз сјајну пратњу сахрањен 12. (24.) јула у Петрограду.

† **Даринка Брадваровићева**. Пре кратког времена проструја тужна вест, да је после дужег боловања преминула врена учитељица меленачка Даринка Брадваровићева. Још као ученица више девој. и учитељске школе одликовала се Даринка

лепим женским врлинама, које се доцније развише у потпуни склад, да постаде узор девојком, узор учитељицом; постаде и остаде угледом за којим младе моме само тежити могу, али који се као свако савршенство ретко достиже. Образована, одушевљена, поносна и дична, умела је она својим лепим понашањем да задобије уважење својих суграђана, те је њезино име не само у месту јој него и уколини спомињано са поштовањем, које је у пуној мери заслужила, јер у вртлогу живота Даринка би и остаде прави кристал карактер девојачки. Разабравши за рану смрт њену протужила сви, који је познаваху и поштоваху, а нежне душе њезиних ученица и пријатељица, шаптаху тихе молитве, да се на крилима топлих молитава вине у рајске висине њезина лепа и чиста душа девојачка! Лака јој црна земља, а светао спомен међу нама!

† **Љубица Михајловићева**, унука пок. проте новосадског Павла Балте а ћерка садашњег свештеника у Медини и бившег учитеља новосадског Љубише Михајловића, преминула је 26. јула о. г. у Крушевцу у (Србији), код свога ујака инцинира Милана Балте у 20. години свог млађаног доба. Нека Бог утеши ојађену мајку, оца, браћу, сестре и осталу родбину, а покојници, нека даде рајске насладе!

ИСПРАВА К.

У прошлом 7. броју нашега листа поткрале се неке погрешке у првом чланку „Змај Јован Јовановић“ на стр. 98. у другом ступцу 26. реду стоји: „Српски је гуелар постао, певач и свира *уједно*“, а треба да стоји: „и свирач *уједно*.“ — На стр. 99. други ступац други ред стоји „вера љубав и надежда *српског* народа“ а треба да стоји „*сваког* народа.“

Молимо, да се ово исправи. **Уредн.**

НАПОМЕНА ПРЕТПЛАТНИЦИМА!

Још овај број шаљемо свима онима, који нам нису послали прешилату за прошлу и ову 1899. г. и онда обустављамо лист свима, који донде не пошљу прешилату.

У Нов. Саду, 1. августа 1899.

Уредништво.

САДРЖАЈ: Митрофан Шевић, епископ бачки — Братска писма. Брат Србин Родољуб. — Ој цурице беланице. Булбуц. — Како постају снови Ђорђе пл. Бота. — Савјет Српкињици Богдан Крајишник. — Радња добротворних задруга Српкиња. Митровица. — Ти не знадеш. Иконија. — Бачка трпеза. — Моме ланету. Радослав. — Дописе. Загреб. Нада. Ст. Футог. — Тужалка на гробу † Вукосаве Лубенове, врне учитељице земунске. Даница Путник-Максимчева. — Белешке. — Листак. Пријатељство. Вајка. Припојила Јелица Беловић-Бернадзиковска. (Свршетак). Ти си! Богдан Крајишник — Ковчежић. — Исправак — Напомена претплатницима.